

Fourth Element SubX

Onderpak volgens nieuw concept

SCANDINAVIE SPECIAL

Als onderwaterfotograaf is het vaak afzien als er gefotografeerd moet worden in koud water: de duiken zijn lang, om nog net dat ene kleine beestje vast te kunnen leggen en het bewegen wordt tot een minimum beperkt om de onderwaternatuur zo weinig mogelijk te verstoren. Wanneer de thermometer minder dan vier graden aanwijst, is de duiktijd vaak beperkt tot maximaal drie kwartier. Daarna wordt de kou meestal ondraaglijk. Het zou toch wel mooi zijn om een onderpak te hebben waarmee niet de watertemperatuur, maar het luchtverbruik weer de beperkende factor wordt.

Tekst: Udo van Dongen

Het Engelse Fourth Element is geen onbekende naam meer in de duiksport. Zij hebben met hun onderpakken inmiddels een goede reputatie opgebouwd. Met name in het Verenigd Koninkrijk is hun materiaal populair en ook in Nederland zie je steeds meer duikers met Fourth Element onderkleding langs de water-

kant. Hun meest recente tweedelige onderpak, de SubX, is volgens een vernieuwend concept ontwikkeld en speciaal bedoeld om te dragen onder een droogpak zonder isolerende eigenschappen, zoals een trilaminaat. Het onderpak bestaat uit een jack en een zogenaamde Long John, die gezamenlijk

een maximale isolatie moeten geven. Er wordt beweerd dat het onderpak zelfs nog prima isoleert wanneer het nat geworden is door bijvoorbeeld een lekkage. Het materiaal aan de buitenzijde is een soort van flexibele trilaminaat met nylon/polyester en een combinatie van microfiber met daartegen een waterdichte, maar toch

ademende binnenkant. Aan de binnenzijde zit een voering van 400 grams fleec, wat een hoge isolerende werking heeft en de huid drooghoudt. In eerste instantie zou je denken dat het onderpak een erg goed skipak is, waarvoor het waarschijnlijk ook prima zou kunnen worden gebruikt. Het is echter speciaal ontwikkeld voor de koudwaterduiker. Zo zijn er een aantal droogpak-slimmigheidsjes aan het pak, zoals het speciale ventilatiegaas op de linker bovenarm en het ventilerende materiaal in de zakken van zowel de Long John als het jack. Om te voorkomen dat het jack opstroopt bij het aantrekken van het droogpak, zijn er twee verwijderbare en verstelbare bandjes bevestigd die onder het kruis doorgaan, zonder het zaakje af te klemmen.

Proef op de som

Allemaal leuke (verkoop)praatjes en geen enkel merk beweert natuurlijk dat hun pakken niet warm zijn. De enige manier om erachter te komen of het onderpak echt zo warm is als wordt beweerd, is door het te testen in ijskoud water. Dat hebben we dus in IJsland gedaan. Daar bestaat een duikplek waar het water het hele jaar door tussen de twee en vier graden Celsius is. Er staat slechts een lichte stroming, waardoor je er lekker lang stil kunt liggen om het maximaal koud te krijgen; kortom perfecte testcondities in een mooie omgeving. Het eerste wat opvalt wanneer ik de SubX aantrek, is de bijna instantane warmte die ik ervaar. Ik houd het SubX jack zo lang mogelijk open om niet overhit te raken. Als ik mijn droogpak

eroverheen probeer aan te trekken, lijkt het of ik in omvang enigszins ben toegenomen, want mijn niet al te ruime droogpak krijg ik maar met moeite over het onderpak heen. Wanneer ik eenmaal alles aan heb, volgt er een korte wandeling naar de duikstek, waarna ik eindelijk het verkoelende water van maximaal vier graden Celsius mag ervaren, of toch niet? Van de kou is in eerste instantie niets te merken. Eenmaal een poos onder water komt er langzaam het besef dat het water wellicht iets kouder is dan normaal. Dit komt voornamelijk doordat mijn gezicht onbeschermd is en mijn handen 'slechts' in zeven millimeter dikke wanten zijn gehuld. Na ruim drie kwartier te hebben gedoken, gaan we uit het water: onze duikgids houdt het niet meer uit. Zelf heb ik nog niet de minste kou op mijn lijf ervaren. Het pak voldoet dus meer dan goed.

Nat pak

Wanneer we ons opmaken voor een tweede duik, sta ik trots te beweren dat mijn pak zo super warm is en uiteraard is mijn combinatie van spullen de beste, want ik kan zelf mijn eigen droogpakrits afsluiten. Maar... dat moet dan wel gebeuren! De tweede keer duiken we zonder duikgids en eenmaal onder water merk ik dat mijn pak volloopt: de rits vergeten! Dus snel naar boven, spullen af, rits dicht, spullen weer aan en zo snel mogelijk verder duiken, mét nat onderpak (tot op de onderbroek). Iedere minuut die ik nu nog mee kan pakken, is meegenomen, omdat de kou zich waarschijnlijk snel meester van me zal maken. Maar niets blijkt minder waar, de kou blijft uit en na

een uur stap ik toch behoorlijk comfortabel het water uit. Dat is niet gek voor een uitgelezen koukleum als ik. Al met al blijken de verwachtingen die geschapen zijn, volledig uit te komen, want ik heb tijdens geen enkele koudwaterduik in het koude IJsland de kou gevoeld en dat mag een unicum worden genoemd. Dit is het warmste onderpak dat ik ooit heb gedragen.

Voordelen

- Zeer goed isolerend vermogen, één uur onder water bij maximaal vier graden Celsius met minimale beweging is geen enkel probleem;
- zelfs isolerend vermogen als het onderpak nat is;
- het onderpak is tweedelig, waardoor er meer bewegingsvrijheid is dan in een 'normale' eendelige overall;
- er zijn zeer compacte materialen gebruikt, waardoor het pak niet gecompliceerd wordt op diepte en het zijn isolerende werking volledig behoudt. Hierdoor ben je ook op alle diepten goed uitgelooft;
- het pak ziet er niet uit als een onderpak, waardoor je er betrekkelijk onopvallend mee over straat kunt.

Nadelen

- Het pak is aan de prijzige kant;
- het heeft een vrij groot volume, waardoor iets meer lood nodig is;
- de hielband blijft niet altijd goed zitten als je het droogpak aantrekt;
- het jack kan boven water te warm zijn, met name als de zon schijnt;
- er is (nog) geen uitvoering voor vrouwen beschikbaar. ●

Fourth Element SubX
Prijs: € 324,-
Info: www.fourthelement.nl

Verstelbare bandjes houden de jas en mouwen op zijn plaats als je het droogpak aantrekt. Het speciale ventilatiegaas op de linkerbovenarm en aan de binnenzijde van de broekzakken laten je het pak makkelijk ontluichten.